

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

(Individual Study)

เรื่อง สิทธิมนุษยชนกับคนไทยพลัดถิ่น

จัดทำโดย พล.อ.สถาพร เกียรติบุญญา

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑

วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทนำ

“สิทธิมนุษยชน” เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรได้รับความคุ้มครองโดยหลักนิติธรรมและรัฐสมาชิกได้ ปฏิญาณที่จะให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติในการส่งเสริม เคารพ และการถือปฏิบัติโดยสากลต่อสิทธิ มนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็น รากฐานที่มาของบรรดาสิทธิ เสรีภาพทั้งปวงและเป็นมูลฐานหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชนย่อมได้รับความ คุ้มครอง และรัฐจะล่วงละเมิดมิได้

“คนไทยพลัดถิ่น” เป็นกลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์เป็นคนไทยอาศัยอยู่ตรงขอบชายแดน ไทย-พม่า บริเวณ จังหวัดระนอง ชุมพร และประจวบคีรีขันธ์ มีการสืบสายเชื้อชาติพันธุ์ตลอดมา แต่เมื่ออังกฤษยึดครองพม่า ผลพวงจากการกำหนดเขตแดนระหว่าง ไทย-พม่า ที่กำหนดให้ทวายและตะนาวศรีซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของบรรพ บุรุษคนไทยกลุ่มนี้กับกลายเป็นอยู่ในดินแดนฝั่งพม่า คนเหล่านี้ซึ่งมีวิถีชีวิตเป็นคนไทยจำนวนบางส่วนได้ อาศัยอยู่ในดินแดนดังกล่าว บางส่วนก็กลับเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยและดำรงชีวิตเช่นคนไทย ปัจจุบัน กลุ่มชนเหล่านี้ เป็น “คนไร้สัญชาติ” การเป็นคนไทยแต่เมื่อไม่มีสัญชาติไทยแม้จะมีหลักสิทธิมนุษยชนซึ่ง เป็นสิทธิที่บุคคลมีอยู่แต่กำเนิด โดยธรรมชาติรองรับก็ตาม แต่คนไทยพลัดถิ่นก็ไม่มีสิทธิพลเมืองและสิทธิ ทางการเมืองในฐานะประชากรรัฐไทยตามรัฐธรรมนูญและจะอ้างสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายทำนองเดียวกับ ชนชาวไทยมิได้ ทั้งนี้ผู้ทรงสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้แก่ “คนสัญชาติไทย” เท่านั้น เมื่อเป็นบุคคลที่มีวิถีชีวิตคนไทยแต่ไม่มีสัญชาติไทยก็ตกอยู่ในความหมายของ “คนต่างด้าว” เมื่อเข้า มาและหรืออยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตก็อาจถูกดำเนินคดี ผลที่สุดอาจถูกผลักดันออกนอก ราชอาณาจักรส่งตัวกลับหรือถูกเนรเทศ ขณะเดียวกันพม่าเห็นว่ามีไซพลเมืองพม่าก็ต้องผลักดันกลับมาจึง เป็นปัญหาไม่มีที่สิ้นสุด แนวทางการแก้ปัญหาคือการให้ “สัญชาติไทย” ภายใต้ขอบเขตในการให้สัญชาติ ของรัฐแก่บุคคลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ คือความสัมพันธ์หรือจุดเกาะเกี่ยวที่แท้จริง โดยตามหลัก ดังกล่าวรัฐจะสามารถให้สัญชาติกับบุคคลได้ก็ต่อเมื่อปรากฏว่า รัฐที่จะให้สัญชาติมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ บุคคลที่จะได้รับสัญชาติอย่างแท้จริงยิ่งกว่ารัฐอื่น อย่างไรก็ตามในการพิจารณาเพื่อให้ “สัญชาติไทย” แก่คน ไทยพลัดถิ่นดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงหลักของความได้สัดส่วนระหว่างความมั่นคงของราชอาณาจักรและ สิทธิมนุษยชนด้วย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ณ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2491 สมัชชาแห่งองค์การสหประชาชาติได้มีมติและประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งข้อความทั้งหมดจะปรากฏในส่วนต่อไป สืบเนื่องมาจากผลแห่งปฏิญญาสากลนี้ คณะสมัชชาได้เรียกร้องให้เหล่าสมาชิกทำการเผยแพร่ข้อความของปฏิญญาสากลนี้และทำให้บังเกิดผลเป็นที่เปิดเผย, จัดแสดง, อ่านและอธิบายอย่างมีหลักการใน โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ ไปโดยปราศจากการแบ่งแยกทางพื้นฐานที่มาจากความแตกต่างของสถานะทางการเมืองของแต่ละประเทศหรืออาณาเขตต่างๆ

คำปรารภ

ด้วยเหตุที่การยอมรับศักดิ์ศรีประจำตัว และสิทธิซึ่งเสมอกันและไม่อาจโอนแก่กัน ได้ของสมาชิกทั้งปวงแห่งครอบครัวมนุษยย์เป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในพิภพ

ด้วยเหตุที่การเลเยมและการดูหมิ่นเหยียดหยามสิทธิมนุษยชนได้ก่อให้เกิดการอันป่าเถื่อนโหดร้ายทารุณ ซึ่งได้กระทบกระเทือนมโนธรรมของมนุษยชาติอย่างรุนแรง และโดยเหตุที่ได้มีการประกาศปณิธานอันสูงสุดของสามัญชนว่าถึงวาระแห่งโลกแล้วที่มนุษย์จะมีเสรีภาพในการพูดและในความเชื่อถือ รวมทั้งมีเสรีภาพจากความกลัวและความต้องการ

ด้วยเหตุที่เป็นสิ่งจำเป็นที่สิทธิมนุษยชนควรได้รับความคุ้มครองโดยหลักนิติธรรม ถ้าไม่พึงประสงค์ให้มนุษย์ต้องถูกบีบบังคับให้หาทางออก โดยการกบฏต่อพระราชและการกดขี่อันเป็นที่พึงแห่งสุดท้าย

ด้วยเหตุที่ประชาประชาชนแห่งสหประชาชาติได้ยืนยันไว้ในกฎบัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตัวบุคคล และในความเสมอกันแห่งสิทธิของทั้งชายและหญิง และได้ตัดสินใจที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมตลอดจนมาตรฐานแห่งชาติให้ดีขึ้นได้ มีเสรีภาพมากขึ้น

ด้วยเหตุที่รัฐสมาชิกได้ปฏิญาณที่จะให้ได้มา โดยการร่วมมือกับสหประชาชาติ ซึ่งการส่งเสริมเคารพและการถือปฏิบัติโดยสากลต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ด้วยเหตุที่ความเข้าใจตรงกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพความสำคัญยิ่งเพื่อให้ปฏิญญานี้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเต็มเปี่ยม

ดังนั้น บัดนี้

สมัชชาจึงประกาศให้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จ สำหรับประชาชนทั้งหลายและประชาชาติทั้งปวง ด้วยจุดประสงค์ที่จะให้ปัจเจกบุคคลทุกผู้ทุกนามและองค์กรของสังคมทุกหน่วยโดยการระลึกเสมอๆ ถึงปฏิญญานี้ พยายามสั่งสอนและให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิ

และเสรีภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการที่เจริญก้าวหน้าไปข้างหน้า ทั้งในและระหว่างประเทศเพื่อให้ได้มาซึ่ง การยอมรับและการถือปฏิบัติต่อสิทธิเหล่านั้นสากลและได้ผลทั้งในหมู่ประชาชนของรัฐสมาชิกเอง และใน หมู่ประชาชนแห่งดินแดนที่อยู่ภายใต้ดูแลอาณัติของรัฐสมาชิกดังกล่าว

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระเสรีและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิ ประสาทเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่างสันติ

ข้อ 2 บุคคลชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพประจำตัวในปฏิญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่มี การจำแนก ความแตกต่างในเรื่องใดๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใด ชาติ หรือสังคม อันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด นอกจากนี้การจำแนกข้อแตกต่างโดยอาศัย มูลฐานแห่งสถานะทางการเมืองทางอาณาหรือทางเรื่องระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนซึ่ง บุคคลสังกัดจะทำมิได้ ทั้งนี้ไม่ว่าดินแดนดังกล่าวจะเป็นเอกราชอยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเองหรือ อยู่ภายใต้การจำกัดแห่งอธิปไตยอื่นใด

ข้อ 3 บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิต ในเสรีธรรมและในความมั่นคงแห่งร่างกาย

ข้อ 4 บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่ภาวะจำยอมใดๆ มิได้ การเป็นทาสและการค้าทาสจะ มิไม่ได้ในทุกรูปแบบ

ข้อ 5 บุคคลใดจะถูกรังแก หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือหยาบเถื่อนมิได้

ข้อ 6 ทุกๆ คนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลในกฎหมายไม่ว่า ณ ที่ใด

ข้อ 7 ทุกๆ คนต่างเสมอกันในกฎหมาย และชอบที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ทุกๆ คนชอบที่จะได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอหน้าจากการเลือกปฏิบัติ ใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และต่อการยุยงส่งเสริมให้เกิดการเลือกปฏิบัติเช่นนั้น

ข้อ 8 บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างได้ผล โดยศาลแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจเนื่องจากการ กระทำใดๆ อันละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับจากรัฐธรรมนูญหรือจากกฎหมาย

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับ กักขัง หรือเนรเทศโดยพลการมิได้

ข้อ 10 บุคคลชอบที่จะเท่าเทียมกันอย่างบริบูรณ์ในอันที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและ เปิดเผยโดยศาล ซึ่งเป็นอิสระและไร้อคติ ในการวินิจฉัยชี้ขาดสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนข้อที่ตนถูกกล่าวหา ใดๆ ทางอาญา

ข้อ 11

(1) บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย ณ ที่ซึ่งตนได้รับหลักประกัน ทั้งหมดที่จำเป็นในการต่อสู้คดี

(2) บุคคลใดจะถูกถือว่ามีความผิดอันมีโทษทางอาญาใดๆ ด้วยเหตุผลที่ตนได้กระทำ หรือและเว้นการกระทำการใดๆ ซึ่งกฎหมายของประเทศหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่มีการกระทำนั้น มิได้ระบุว่าเป็นความผิดทางอาญามีได้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่ใช้อยู่ในขณะทำการกระทำความผิดทางอาญานั้นเกิดขึ้นมิได้

ข้อ 12 การเข้าไปแทรกสอดโดยพลการในกิจการส่วนตัว ครอบครัว เกษสถาน การส่งข่าวตลอดจนการโจมตีต่อเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลนั้นจะทำได้ ทุกๆ คนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดและ โจมตีดังกล่าว

ข้อ 13

(1) บุคคลมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการเคลื่อนย้าย และในถิ่นที่อยู่ภายในขอบเขตดินแดนของแต่ละรัฐ

(2) บุคคลมีสิทธิที่จะเดินทางออกจากประเทศใดๆ รวมทั้งของตนเองและที่จะกลับคืนสู่บ้านเกิดเมืองนอน

ข้อ 14

(1) บุคคลมีสิทธิที่จะแสวงหาและพักพิงในประเทศอื่นๆ เพื่อลี้ภัยจากการกดขี่ข่มเหง

(2) สิทธินี้จะกล่าวอ้างมิได้ในกรณีการฟ้องคดี ซึ่งโดยความจริงเกิดจากความผิดที่ไม่ใช่เรื่องการเมืองหรือจากการกระทำที่ขัดต่อความมุ่งประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

ข้อ 15

(1) บุคคลมีสิทธิในการถือสัญชาติ

(2) การถอนสัญชาติโดยพลการ หรือการปฏิเสธจะเปลี่ยนสัญชาติของบุคคลใดนั้นจะกระทำมิได้

ข้อ 16

(1) ชายและหญิงเมื่อเจริญวัยบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะสมรสและที่จะสร้างครอบครัวโดยไม่มีการจำกัดใดๆ เนื่องจากเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนา บุคคลชอบที่จะมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรส ในระหว่างการสมรสและในการขาดจากการสมรส

(2) การสมรสจะกระทำได้อีกโดยความยินยอมอย่างเสรี และเต็มใจของกลุ่มบ่าวสาวผู้ตั้งใจจะทำการสมรส

(3) ครอบครัว คือ กลุ่มซึ่งเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคมและชอบที่จะได้รับการคุ้มครองโดยสังคมและรัฐ

ข้อ 17

(1) บุคคลมีสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่น

(2) การยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลใดไปเสียโดยพลการกระทำมิได้

ข้อ 18 บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะเปลี่ยนศาสนาหรือความเชื่อถือ และเสรีภาพ ที่จะแสดงให้ศาสนาหรือความเชื่อถือประจักษ์ในรูปของการสั่งสอนการปฏิบัติความเคารพสักการะบูชา สวดมนต์ และการถือปฏิบัติพิธีกรรม ไม่ว่าโดยลำพังตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นในประชาคมและในที่สาธารณะหรือส่วนตัว

ข้อ 19 บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็น โดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหารับ ตลอดจนแจ้งข่าว รวมทั้งความคิดเห็นโดยผ่านสื่อใดๆ และโดยมิต้องคำนึงถึงเขตแดน

ข้อ 20

(1) บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการชุมนุม และการสมาคมโดยสงบ

(2) การบังคับให้บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมจะทำได้

ข้อ 21

(1) บุคคลมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในรัฐบาลแห่งประเทศของตน ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยผู้แทนซึ่งผ่านการเลือกอย่างเสรี

(2) บุคคลมีสิทธิเข้าถึงเท่ากันในบริการสาธารณะในประเทศของตน

(3) เจตจำนงของประชาชนจะเป็นฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงนี้จะแสดงออกโดยการเลือกตั้งเป็นครั้งเป็นคราวอย่างแท้จริง ด้วยการให้สิทธิออกเสียงอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันและโดยการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนนอย่างเสรีคล้ายคลึงกัน

ข้อ 22 ในฐานะสมาชิกของสังคมด้วยความเพียรพยายามของชาติตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศและโดยสอดคล้องกับการจัดระเบียบและทรัพยากรของแต่ละรัฐ บุคคลมีสิทธิในความมั่นคงทางสังคมและชอบที่จะได้รับผลแห่งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจำเป็นต่อศักดิ์ศรีและการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเสรีของตน

ข้อ 23

(1) บุคคลมีสิทธิที่จะทำงานที่เลือกงานอย่างเสรี ที่จะมีสภาวะการทำงานที่ยุติธรรมและพอใจ และที่จะได้รับความคุ้มครองจากการว่างงาน

(2) บุคคลมีสิทธิในการรับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับการทำงานที่เท่ากัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใดๆ

(3) บุคคลผู้ทำงานมีสิทธิในรายได้ซึ่งยุติธรรม และเอื้อประโยชน์เพื่อเป็นประกันสำหรับตนเองและครอบครัวให้การดำรงชีวิตมีค่าควรแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็ชอบที่จะได้รับความคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ เพิ่มเติม

(4) บุคคลมีสิทธิที่จะก่อตั้งและเข้าร่วมกับสหภาพแรงงานเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของตน

ข้อ 24 บุคคลมีสิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งการจำกัดเวลาทำงานที่ชอบด้วยเหตุผลและมีวันหยุดครั้งคราวที่ได้รับค่าตอบแทน

ข้อ 25

(1) บุคคลมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพ และความอยู่ดีของตนและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และบริการสังคมที่จำเป็นและสิทธิในความมั่นคงในกรณีว่างงาน เจ็บป่วย ทูพพลภาพ เป็นหม้าย วยชรา หรือการขาดปัจจัยในการเลี้ยงชีพอื่นใดในพฤติการณ์อันเกิดจากที่ตนจะควบคุมได้

(2) มารดาและบุตรชอบที่จะได้รับการดูแลและความช่วยเหลือเป็นพิเศษเด็กทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นบุตรในหรือนอกสมรสย่อมได้รับความคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อ 26

(1) บุคคลมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะเป็นสิ่งที่ให้เปล่าโดยไม่คิดมูลค่า อย่างน้อยที่สุดในขั้นประถมศึกษาและขั้นพื้นฐาน ขั้นประถมศึกษาให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ขั้นเทคนิคและขั้นประกอบอาชีพเป็นการศึกษาที่จะต้องจัดมีขึ้น โดยทั่วไป และขั้นสูงเป็นขั้นที่จะเปิดให้ทุกคนเท่ากันตามความสามารถ

(2) การศึกษาจะมุ่งไปในทางพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ และเพื่อเสริมพลังการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นมูลฐานให้แข็งแกร่ง ทั้งจะมุ่งเสริมความเข้าใจ ขันติ และมิตรภาพในระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือกลุ่มศาสนา และจะมุ่งขยายกิจกรรมของสหประชาชาติเพื่อการธำรงสันติภาพ

(3) ผู้ปกครองมีสิทธิก่อนผู้อื่นที่จะเลือกชนิดของการศึกษาสำหรับบุตรหลานของตน

ข้อ 27

(1) บุคคลมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการใช้ชีวิตทางด้านวัฒนธรรมในประชาคมอย่างเสรี ที่จะพึงใจในศิลปะและมีส่วนในความคืบหน้าและผลประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

(2) บุคคลมีสิทธิในการรับความคุ้มครองประโยชน์ทางด้านศิลปกรรม และทางวัตถุอันเป็นผลได้จากการประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและศิลปะซึ่งตนเป็นเจ้าของ

ข้อ 28 บุคคลชอบที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบสังคมและระหว่างประเทศอันจะอำนวยให้การใช้สิทธิและเสรีภาพบรรดาที่ได้ระบุในปฏิญญานี้ทำได้อย่างเต็มที่

ข้อ 29

(1) บุคคลมีหน้าที่ต่อประชาคมอันเป็นที่เดียว ซึ่งบุคลิกภาพของตนจะพัฒนาได้อย่างเสรีและเต็มความสามารถ

(2) ในการใช้สิทธิและเสรีภาพ บุคคลต้องอยู่ภายใต้เพียงเช่นที่จำกัด โดยกำหนดแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อความมุ่งประสงค์ให้ได้มาซึ่งการยอมรับ และการเคารพโดยชอบในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดอันยุติธรรมของศิลปกรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชาติ และสวัสดิการโดยทั่วไป ในสังคมประชาธิปไตย

ข้อ 30 ข้อความต่างๆ ตามปฏิญญานี้ไม่เปิดช่องที่จะแปลความได้ว่าให้สิทธิใดๆ แก่รัฐ กลุ่มชนหรือบุคคลใดๆ ที่จะประกอบกิจกรรม หรือกระทำการใดๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพใดๆ บรรดาที่ได้ระบุไว้ในบทบัญญัติฉบับนี้

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและสิทธิมนุษยชนภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และมาตรา 5 บัญญัติว่า “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือ ศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน” นอกจากนี้ มาตรา 26 ยังบัญญัติว่า “การใช้อำนาจ โดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นรากฐานที่มาของบรรดาสิทธิเสรีภาพทั้งปวงและเป็นมูลฐานหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชนซึ่งรัฐจะล่วงละเมิดมิได้

การวินิจฉัยว่าพฤติกรรมใดเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ จึงต้องพิจารณา 3 ประเด็น คือ (1) สิ่งนั้นๆ มนุษย์ควรปฏิบัติต่อกันหรือไม่ (2) ความรู้สึกทางด้านจิตใจของสังคมไทยในขณะนั้นสนับสนุนหรือโต้แย้งอย่างไร (3) แนวทางที่สังคมอื่นที่มีประสบการณ์มาก่อน เป็นข้อพิจารณาประกอบ เนื่องจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของมนุษย์ทุกคนที่ต้องได้รับความเคารพและมีลักษณะเป็นพลวัต หากมีการกระทำที่ล่วงละเมิดต่อบุคคลก็ต้องพิจารณาการกระทำเป็นเรื่องราวไปว่าการกระทำของรัฐประเภทใดบ้างที่เป็นการล่วงละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างชัดเจนและสังคมส่วนใหญ่ต้องมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติของฝ่ายอำนาจรัฐต่อประชาชนในบางรูปแบบเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ เช่น การกระทำต่อมนุษย์อย่างเลวทรามต่ำช้า การประหารชีวิต การทารุณกรรมต่อมนุษย์ด้วยทัณฑ์ที่ทรมาณ การกระทำให้ได้รับความอับอาย การติดตามไล่ล่า การลงโทษที่มีลักษณะทารุณโหดร้าย การบังคับให้ทำงาน การใช้คนเป็นทาส การก่อการร้าย การทำลายล้างชาติพันธุ์ หรือการนำมนุษย์ไปใช้ในการทดลอง ตลอดจนการเนรเทศ การกระทำเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งสิ้น

สิทธิ เสรีภาพ สิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง

นอกเหนือจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะได้รับความคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว สิทธิ เสรีภาพ ตลอดจนสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีระหว่างประเทศย่อมได้รับการคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เช่นเดียวกัน

สิทธิ คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่นสิทธิทวงหนี้ กรรมสิทธิ์ ฯลฯ กล่าวคือ สิทธิเป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลหนึ่งในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่น หรือหลายคนกระทำการ หรือละเว้นการกระทำการบางอย่างบางประการให้เกิดประโยชน์แก่ตน

เสรีภาพ เป็นสภาวะการณ์ของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของบุคคลอื่น หรือปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่ตราบใดที่บุคคลนั้น ไม่ถูกบังคับให้ต้องกระทำในสิ่งที่ไม่ประสงค์จะทำ หรือไม่ถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่บุคคลนั้นประสงค์ที่จะกระทำ

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิและเสรีภาพทั้งหลายซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยธรรมว่าเป็นสิทธิพื้นฐานที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนมาแต่กำเนิดซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ และในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นสิทธิที่มีการคุ้มครองป้องกันในทางกฎหมายเป็นพิเศษกับความสำคัญของสิทธิดังกล่าว ลักษณะเฉพาะของสิทธิมนุษยชนที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มีดังต่อไปนี้คือ 1. เป็นสิทธิที่ติดตัวมากับมนุษย์เมื่อคนเกิดมาก็มีสิทธิมนุษยชนติดตัวมาด้วย เพราะมีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นสิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิทธิที่ติดตัวแต่ละคนมา ไม่มีการให้ หรือซื้อ หรือสืบทอดมา 2. เป็นสิทธิที่เป็นสากล คือเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนเหมือนกัน ไม่ว่าจะเชื้อชาติ เพศ หรือนับถือศาสนาใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มาจากพื้นฐานทางสังคมหรือการเมืองอย่างไร มนุษย์ทุกคนมีอิสระเสรี มีความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ 3. เป็นสิทธิที่ไม่อาจเอาโอนให้แก่กันได้ คือ ไม่มีใครจะมาแย่งชิงเอาสิทธิมนุษยชนไปจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ถึงแม้ว่ากฎหมายของประเทศจะไม่ยอมรับสิทธิมนุษยชนหรือแม้ว่าจะละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม ประชาชนของประเทศนั้นก็ยังมีสิทธิมนุษยชนอยู่ 4. เป็นสิทธิที่ไม่ถูกแยกออกจากกัน กล่าวคือ เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพ มีความมั่นคงและมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ ดังนั้นสิทธิต่างๆ ของมนุษยชนจะต้องไม่ถูกแยกออกจากกัน ถ้ามีการล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวย่อมได้รับการรับรองคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เป็นต้น และรวมถึงสิทธิที่พึงมีเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ คุณภาพชีวิต เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เช่นสิทธิในการเลือกนับถือศาสนา ประกอบอาชีพ แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นต้น จากความหมาย ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสิทธิมนุษยชนนั้นครอบคลุมสิทธิที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

หลักการสิทธิมนุษยชน และการแบ่งสมาชิกในสังคมตามสถานะของบุคคล แบ่งได้ดังนี้

1. คนชาติ หมายถึง พลเมืองที่ประเทศนั้นให้การรับรองว่าเป็นผู้อยู่ในการควบคุมของประเทศนั้นๆ ได้แก่ ผู้มีสัญชาติของประเทศนั้น คนต่างด้าวผู้ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศนั้นอย่างถาวร
2. คนต่างด้าว หมายถึง บุคคลที่ยังไม่มีสัญชาติของประเทศนั้นหรือคนต่างด้าวผู้ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศนั้นแบบชั่วคราว

3. คนไร้สัญชาติ หมายถึง บุคคลที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นผู้ที่มีสถานะที่เป็นสมาชิกของประเทศใด หรือไม่มีประเทศใดรับว่าเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกของประเทศในความเป็นจริง อาจจะมีทั้งคนต่างด้าวจริงๆ และผู้ที่มีฐานะทางกฎหมายที่เป็นผู้มีสัญชาติไทย เพียงแต่ไม่มีการพิสูจน์ หรือไม่มีโอกาสพิสูจน์ หรือไม่มีพยานหลักฐานในการพิสูจน์ ซึ่งถือว่าเป็นการลิดรอนสิทธิความเป็นผู้มีสัญชาติไทย ทำให้เสียโอกาสใช้สิทธิต่างๆ อย่างมากในกลุ่มของคนไร้สัญชาติอาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าคนไร้รัฐก็ได้เพราะบางคนมีเชื้อชาติที่ยังคงเอกลักษณ์ของชนชาติอย่างชัดเจน เพียงแต่ในเวลาไหนชนชาตินั้นๆ อาจไม่มีองค์ประกอบของคำว่า รัฐ นั่นคือ ไม่มีพื้นที่ที่บ่งบอกถึงความเป็นอาณาเขต ไม่มีแม้อธิปไตยที่จะหาสิ่งที่มารับรองว่าเป็นสมาชิกของรัฐใดๆ ได้ คนไร้รัฐ หมายถึง ผู้ซึ่งมิได้รับการยอมรับในทะเบียนบุคคลของรัฐใดๆ เลย ซึ่งประเทศต่างๆ มักเรียกทะเบียนนี้ว่า ทะเบียนราษฎร การที่ไม่ได้รับการยอมรับในทะเบียนบุคคลนั้นเกิดจากการที่ไม่ได้รับการรับรองสถานะทางสัญชาติ หรือทางภูมิลาเนาตามกฎหมายมหาชน

ดังนั้น บุคคลดังกล่าวก็ย่อมจะไร้รัฐโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ไร้สัญชาติและไร้สิทธิอาศัยในทุกรัฐ สถานะที่แตกต่างกันของบุคคลนั้นก็ทำให้ได้รับสิทธิต่างกันหรือไม่เท่าเทียมกัน โดย คนชาติย่อมได้รับสิทธิตามกฎหมาย ส่วนคนที่ไม่ใช่คนชาติ เช่น คนต่างด้าว คนไร้สัญชาติหรือคนไร้รัฐนั้นไม่ได้รับสิทธิ การคุ้มครองจากกฎหมาย จึงมีสถานะทางสิทธิที่ไม่เท่าเทียมกับคนชาติ เนื่องจากสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับได้ให้แก่คนสัญชาติไทยเท่านั้น ด้วยเหตุผลว่า รัฐธรรมนูญแต่ละรัฐย่อมกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับคนสัญชาติเท่านั้น ไม่ได้กำหนดความสำคัญของคนต่างด้าว

ด้วยเหตุนี้ คนต่างด้าวหรือคนไร้สัญชาติจึงไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายเท่าเทียมกับคนสัญชาติไทยแต่มีสิทธิอีกประเภทหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน นั่นคือ สิทธิมนุษยชนซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรพึงได้รับโดยไม่จำกัดว่าจะมีสัญชาติของรัฐหรือไม่ ดังนั้นแม้คนไม่มีสัญชาติก็สามารถเข้าถึงสิทธิมนุษยชนได้อย่างเท่าเทียมในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง สิทธิคือความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่มอบให้พลเมืองทุกคนตามกฎหมาย สิทธิพลเมืองนั้นเป็นสิทธิที่แยกออกจาก “สิทธิมนุษยชน” และ “สิทธิโดยธรรมชาติ” กล่าวคือ สิทธิพลเมืองเป็นสิทธิที่มอบให้โดยชาติและมีอยู่ภายใต้เขตแดนนั้น ในขณะที่สิทธิโดยธรรมชาติหรือสิทธิมนุษยชนนั้น เป็นสิทธิที่บุคคลมีอยู่แต่กำเนิดโดยธรรมชาติ

สิทธิพลเมือง หมายถึง สิทธิและเสรีภาพในอันที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้าง เจตนารมณ์ของรัฐ หรืออีกนัยหนึ่งบรรดาสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองต่างๆ คือความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่มอบให้พลเมืองทุกคนตามกฎหมาย สิทธิพลเมืองนั้นเป็นสิทธิที่แยกออกจาก “สิทธิมนุษยชน” และ “สิทธิโดยธรรมชาติ” กล่าวคือสิทธิพลเมืองเป็นสิทธิที่มอบให้โดยชาติและมีอยู่ภายในเขตแดนนั้น ในขณะที่สิทธิโดยธรรมชาติหรือสิทธิมนุษยชนนั้น เป็นสิทธิที่ปัจเจกบุคคลมีอยู่แต่กำเนิดโดยธรรมชาติ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปผู้จะทรงสิทธิพลเมืองหรือสิทธิทางการเมืองได้ต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติของรัฐเท่านั้น ไม่มีรัฐใดในโลกที่ยอมรับให้สิทธิและเสรีภาพคนต่างด้าว ที่อาศัยอยู่ในอาณาจักรของตนไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรก็ตามเช่นเดียวกับผู้ที่มีสัญชาติของรัฐ คนสัญชาติของรัฐเองก็เชื่อว่าจะมีสิทธิหรือเสรีภาพทางการเมืองบางประการเสียทุกคน เป็นต้นว่า เฉพาะแต่บุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีข้อต้องห้ามบางประการเท่านั้นที่จะ

มีสิทธิเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้ง คนสัญชาติของรัฐที่ขาดคุณสมบัติหรือมีข้อต้องห้ามอย่างไรอย่างหนึ่ง ก็ไม่มีสิทธิเช่นนั้น ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ต้องถือว่า คนสัญชาติรัฐทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตนารมณ์ของรัฐ หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ทรงสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับได้ให้แก่คนสัญชาติไทยเท่านั้น ด้วยเหตุผลว่า รัฐธรรมนูญแต่ละรัฐย่อมกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับคนสัญชาติเท่านั้น ไม่ได้กำหนดความสำคัญของคนต่างด้าว ดังนั้นแม้บทบัญญัติในหมวด 3 ของรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยมาตราต่างๆ จะบัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิ...” หรือ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพ...” แต่คำว่าบุคคลในมาตราเหล่านั้นย่อมมีความหมายแต่เพียงคนที่เป็นชนชาวไทยเท่านั้น จะหมายความรวมถึงหรือเข้าใจเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจาก ผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ถ้ารัฐธรรมนูญต้องการจะให้สิทธิเสรีภาพแก่คนต่างด้าวด้วยแล้ว ในกรณีที่ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นไปตามสนธิสัญญาและกฎหมายอื่นซึ่งไม่ใช่เรื่องของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไทยฉบับถาวรส่วนใหญ่จะบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญเรียกว่าสิทธิขั้นพื้นฐาน อันเป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์ไม่มีใครอาจพรากไปได้ เรียกว่า “สิทธิมนุษยชน” โดยที่รัฐไม่อาจจะเมิดเพิกถอนได้ตามอำเภอใจ เว้นแต่มีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น ดังนั้น การมีสิทธิเสรีภาพของราษฎรจึงเป็นหลัก ส่วนการมีอำนาจของรัฐเป็นข้อยกเว้น

ความแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชนกับสิทธิพลเมือง

1. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิตามธรรมชาติ สิทธินี้เกิดขึ้นพร้อมกับความเป็นมนุษย์ โดยพื้นฐานแล้วมิใช่กฎหมาย แต่ได้ถูกกำหนดให้มีความชัดเจนขึ้นในภายหลัง เช่น ความเท่าเทียมกันในเรื่องเพศ และในการประกอบอาชีพ ถือเป็นสิทธิมนุษยชนซึ่งได้มีการออกกฎหมายต่างๆ เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ส่วนสิทธิพลเมืองเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้กำหนดให้มีขึ้นในภายหลังพร้อมทั้งให้การรับรองและคุ้มครองเพื่อให้ผลใช้บังคับกันได้ เช่น ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างสรรค์งานของมนุษย์ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า เป็นต้น
2. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ไร้พรมแดน สิทธินี้ถือเป็นสิทธิที่ปราศจากขอบเขต เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในการเลือกนับถือศาสนา ถือว่ามนุษย์ทุกคนทุกแห่งในโลกเป็นผู้มีสิทธินี้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีข้อยกเว้น ส่วนสิทธิพลเมืองเป็นสิทธิที่มีขอบเขต เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กรรมสิทธิ์และสิทธิบัตร เป็นสิทธิที่มีขอบเขต เป็นของกลุ่มบุคคลหนึ่งกลุ่มบุคคลใด โดยเฉพาะ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด
3. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคน สิทธินี้ถือเป็นสิทธิของทุกๆ คน เช่น ทุกคนที่เกิดมาจะมีสิทธิในชีวิต ร่างกาย โดยเท่าเทียมกัน ในประการที่จะปราศจากการถูกประทุษร้าย หรือถูกทำละเมิดโดยบุคคลอื่น ส่วนสิทธิพลเมืองเป็นสิทธิโดยเฉพาะของกลุ่มบุคคล เช่น การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน อาจถูกจำกัดให้สามารถมิได้เฉพาะบุคคลผู้มีสัญชาติของเจ้าของประเทศเท่านั้น

4. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่เป็นนิรันดร์ สิทธินี้สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีอยู่ และนำไปใช้ได้จริงในทุกยุคทุกสมัย ส่วนสิทธิพลเมืองเป็นสิทธิที่ใช้ได้อย่างจำกัดภายในระยะเวลาหนึ่ง กล่าวคือ หากกาลเวลาเปลี่ยนไป กฎหมายที่ใช้อยู่ไม่มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมในขณะนั้น ย่อมจะต้องถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกไปในที่สุด

5. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิเฉพาะตัวของมนุษย์ สิทธินี้ไม่สามารถจำหน่าย จ่าย โอนให้กับบุคคลอื่นใดได้ไม่ว่าโดยทางใดๆ ส่วนสิทธิพลเมือง เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง สามารถโอนให้แก่กันได้ทั้งโดยทางนิติกรรม เช่น ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ หรือโดยทางมรดก

6. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ปราศจากสภาพบังคับ สิทธินี้โดยพื้นฐานแล้วไม่มีสภาพบังคับการที่จะทำให้มีสภาพบังคับเช่นเดียวกับสิทธิพลเมืองได้ ก็ด้วยการนำสิทธิเหล่านั้นไปบัญญัติไว้ในกฎหมาย เช่น ในกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของสหประชาชาติ หากประสงค์ที่จะให้มีความผูกพัน หรือสภาพบังคับตามกฎหมายภายใน ก็ต้องนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ เป็นต้น

การรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้และที่ปฏิญญาสากลหรืออนุสัญญาแห่งองค์การสหประชาชาติรับรองและประเทศไทยร่วมเป็นภาคี เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนพึงได้รับ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยไม่คำนึงถึงว่าบุคคลนั้นๆ จะเป็นคนสัญชาติไทยหรือไม่ เช่น คนต่างด้าว คนไร้รัฐ คนไร้สัญชาติ ชนกลุ่มน้อย ในฐานะที่เป็นมนุษย์และอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าชั่วคราหรือถาวร ย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับชนชาวไทย เพียงแต่บุคคลดังกล่าวจะกล่าวอ้างสิทธิตามกฎหมายทำนองเดียวกับชนชาวไทยมิได้ ซึ่งจะเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพนั้นใช้ชื่อว่า หมวด สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย จึงหมายความว่าเฉพาะชนชาวไทยหรืออีกนัยหนึ่งคือคนสัญชาติไทยเท่านั้นที่จะเป็นผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีเหตุผลว่าหากในรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิและเสรีภาพของคนต่างด้าวไว้ เช่นเดียวกับชนชาวไทยแล้ว จะเกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น สิทธิในการถือครองที่ดิน หรือเสรีภาพในการรวมจัดตั้งพรรคการเมือง หากปล่อยให้คนต่างด้าวมีสหสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับชนชาวไทยแล้ว ก็อาจเกิดปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศได้ แต่อย่างไรก็ดี คนต่างด้าวก็ยังมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญของประเทศตน และตามสนธิสัญญาที่ไทยทำไว้กับประเทศนั้นๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนต่างด้าวย่อมเป็นผู้ทรงสิทธิในส่วนที่ถือเป็นสิทธิมนุษยชน เนื่องจากสิทธิดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ อีกทั้งการที่ไทยได้ให้สัตยาบันปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่ พ.ศ.2491 ในฐานะที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ไทยจึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่างๆ เช่น กฎบัตรสหประชาชาติ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ตลอดจนกติการะหว่างประเทศที่ว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ ฯลฯ

ความหมายประชากรของรัฐในทางกฎหมาย

ประชากรของรัฐ คือกลุ่มบุคคลผู้ถือสัญชาติของรัฐ ประชากรของรัฐแตกต่างจากบุคคลที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐ ซึ่งหมายถึงบุคคลทุกคนที่พำนักอยู่ในดินแดนของรัฐ เช่น คนต่างชาติที่พำนักอยู่ในรัฐชั่วคราว หรือบุคคลที่เดินทางผ่านรัฐหนึ่งไปยังอีกรัฐหนึ่ง ประชากรของรัฐมีความสัมพันธ์กับรัฐเป็นพิเศษ ยิ่งกว่าบุคคลประเภทอื่นที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ เพราะประชากรของรัฐจะมีสิทธิหน้าที่หลายประการที่บุคคลซึ่งไม่ใช่ประชากรของรัฐไม่มี สิ่งที่เป็นตัวกำหนดว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นประชากรของรัฐใดรัฐหนึ่งหรือไม่ คือ สัญชาติของรัฐ โดยผู้ที่เป็นประชากรของรัฐมีสิทธิหน้าที่ที่สำคัญคือ

- สิทธิที่จะอยู่อาศัยในดินแดนของรัฐที่ตนมีสัญชาติ
- สิทธิเลือกตั้ง
- หน้าที่ในการรับราชการทหาร
- สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในทางการทูต

การให้สัญชาติเป็นไปตามหลักการสำคัญ 2 หลักการคือ หลักสืบสายโลหิต หรือหลักดินแดน การได้สัญชาติตามหลักการสืบสายโลหิต หมายความว่า โดยทั่วไปแล้วบุตรที่เกิดจากบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติของรัฐ ย่อมได้สัญชาติของรัฐของบิดาหรือมารดาด้วย สำหรับการได้สัญชาติตามหลักดินแดน หมายความว่า ผู้ที่เกิดในดินแดนของรัฐ ย่อมได้สัญชาติของรัฐนั้น เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นที่กฎหมายภายในรัฐนั้นกำหนดไว้ที่จะไม่ให้สัญชาติ นอกจากการได้สัญชาติตามหลักสืบสายโลหิตและหลักดินแดนซึ่งถือว่าเป็นการได้สัญชาติโดยการเกิดแล้ว ยังมีการได้สัญชาติในลักษณะอื่นอีก เช่น การได้สัญชาติโดยการสมรส โดยการเป็นบุตรบุญธรรม โดยการเป็นข้าราชการของรัฐ โดยการแปลงสัญชาติ เป็นต้น

ขอบเขตในการให้สัญชาติของรัฐแก่บุคคลตามหลักของกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ความสัมพันธ์หรือจุดเกาะเกี่ยวที่แท้จริง ตามหลักดังกล่าวรัฐจะสามารถให้สัญชาติกับบุคคลได้ก็ต่อเมื่อปรากฏว่า รัฐที่จะให้สัญชาติมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลที่จะได้รับสัญชาติอย่างแท้จริงยิ่งกว่ารัฐอื่น

คนไทยพลัดถิ่นเขตตะนาวศรี

คนไทยพลัดถิ่นเขตตะนาวศรีเป็นคนไทยอาศัยอยู่ตรงขอบชายแดนไทย-พม่า บริเวณจังหวัดระนอง ชุมพร และประจวบคีรีขันธ์ เรียกว่า “ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อชาติไทย” เป็นกลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์เป็นคนไทยอยู่อาศัยในเขตแดนพม่าในเขตตะนาวศรีมีการสืบสายเชื้อชาติพันธุ์ตลอดมา แต่เมื่ออังกฤษยึดครองพม่า ผลพวงจากการกำหนดเขตแดนไทย-พม่า ที่กำหนดให้ทวายและตะนาวศรีซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของบรรพบุรุษคนไทยกลุ่มนี้กลับกลายเป็นอยู่ในดินแดนฝั่งพม่าตรงแนวบริเวณชายแดนที่สามารถไปมาหาสู่กันได้คนไทยเหล่านี้ได้อาศัยอยู่ในเขตดังกล่าวบางส่วน โดยไปมาหาสู่กับญาติพี่น้องฝั่งไทย บางครั้งเข้ามาทำคลอดในฝั่งไทย เพื่อต้องการให้บุตรเป็นผู้มีสัญชาติไทย บางส่วนก็กลับเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ปัจจุบันคนกลุ่มนี้เป็นคนไร้สัญชาติไม่มีเอกสารทางทะเบียน โดยไทยเองก็ไม่ยอมรับว่าเป็นพลเมืองไทยขณะเดียวกับรัฐบาลพม่าก็ไม่ยอมรับว่าเป็นพลเมืองของพม่าเช่นกัน

แต่คนไทยเหล่านี้บางส่วนที่ได้มาอาศัยอยู่ในประเทศไทยทางรัฐบาลไทยได้ทำการแปลงสัญชาติให้มีสัญชาติไทยไปบ้างแล้ว นอกจากนี้ยังมีคนไทยพลัดถิ่นบางส่วนที่ทางการไทยได้ออกบัตรคนไทยพลัดถิ่นให้แล้วผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวระหว่างรอการแปลงสัญชาติหรือขอสัญชาติไทยและอีกกลุ่มหนึ่งได้แก่คนไทยพลัดถิ่นซึ่งไม่มีหลักฐานทางทะเบียนหรือบัตรคนไทยพลัดถิ่นแต่อย่างใด

วิถีชีวิตของคนไทยพลัดถิ่น

แม้ปัจจุบันดินแดนจะกลายเป็นพื้นที่ของประเทศพม่า แต่คนไทยในเขตตะนาวศรียังมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเช่นเดียวกับคนไทย และรัฐบาลพม่าก็มีได้เข้ามาแทรกแซงในวิถีชีวิตของคนไทยในพื้นที่ดังกล่าวจนกระทั่งมีการสู้รบกันในประเทศพม่า ทำให้คนไทยพลัดถิ่นในเขตตะนาวศรีอพยพกลับมาฝั่งไทย และได้ร้องขอสัญชาติไทย ทางกรไทยได้ออกบัตรประจำตัวผู้พลัดถิ่นระหว่างที่รอขอสถานะการเป็นคนไทย อย่างไรก็ตามยังมีคนไทยพลัดถิ่นจำนวนมากไม่น้อยที่ตกสำรวจทำให้ไม่มีบัตรประจำตัวผู้พลัดถิ่น

คนไทยพลัดถิ่นที่อยู่ในฝั่งประเทศพม่ามีเครือข่ายที่อยู่ฝั่งไทย คนไทยพลัดถิ่นในประเทศพม่าเชิดชูบูชาและภักดีต่อประมุขของไทย แทบทุกครัวเรือนจะมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชวงศ์ประดับไว้ตามบ้าน มีการร่วมจัดงานเฉลิมฉลองพระชนมพรรษา ศึกษาเล่าเรียนภาษาไทย ประวัติศาสตร์ไทย ฝากเงินธนาคารไทย ใช้เงินไทย และใช้นามสกุลอย่างไทย คนไทยในพม่าส่วนมากเป็นคนปักษ์ใต้ พูดภาษาไทยถิ่นใต้ในชีวิตประจำวัน คนรุ่นใหม่อ่านและเขียนภาษาพม่าได้ เพราะทุกคนต้องเข้าเรียนโรงเรียนพม่า แต่ในชีวิตประจำวันพูดภาษาไทย และหลายคนก็เรียนและอ่านหนังสือไทย

ความหมายของคนไทยพลัดถิ่น

คนไทยพลัดถิ่น หมายถึง บุคคลเชื้อชาติไทย ซึ่งทางราชการเรียกว่า ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย ซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยที่ไม่มีสัญชาติไทย โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือคนไทยพลัดถิ่น ซึ่งมีบัตรคนไทยพลัดถิ่นโดยได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว และประเภทที่สอง คือ คนไทยพลัดถิ่นซึ่งไม่มีหลักฐานทางทะเบียนหรือเอกสารใด โดยบางคนไม่เคยแสดงตัวหรือเข้าสำรวจเมื่อทางรัฐบาลให้มีการสำรวจคนไทยพลัดถิ่นกับอีกส่วนหนึ่งตกสำรวจ คนไทยพลัดถิ่นจึงมีลักษณะเป็นคนต่างด้าว สถานภาพทางกฎหมายคือผู้หลบหนีเข้าเมือง

ความหมายของคนไทยพลัดถิ่นตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ที่แก้ไขแล้ว มาตรา 4 ได้ให้นิยามของคนไทยพลัดถิ่นไว้โดยคนไทยพลัดถิ่น หมายความว่า “ผู้ซึ่งมีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่น โดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีตซึ่งปัจจุบันผู้นั้นมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น และได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย โดยได้รับการสำรวจ

จัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด หรือเป็นผู้ซึ่งมีลักษณะอื่นทำนองเดียวกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ดังนั้น คนไทยพลัดถิ่นที่จะได้รับการรับรองตามกฎหมายจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีเชื้อสายไทย
2. ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่น โดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีต
3. ปัจจุบันนั้นมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น
4. ได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย
5. ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
6. หรือเป็นผู้ซึ่งมีลักษณะอื่นทำนองเดียวกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำว่าคนไทยพลัดถิ่นตามคำจำกัดความของกฎหมายดังกล่าวเห็นได้ว่าได้พัฒนามาจากประวัติศาสตร์ เหตุผลทางด้านเชื้อชาติ เหตุของการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตดินแดนของรัฐรวมทั้งเหตุผลของความผูกพันทางชาติพันธุ์ รวมทั้งวิถีชีวิตและความจงรักภักดีต่อประเทศ ผู้ที่อ้างว่าเป็นคนไทยพลัดถิ่นต้องมีหลักเกณฑ์ดังกล่าวและจะต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำเสนอต่อคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นโดยมีการพิสูจน์และการรับรองตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความหมายของคนต่างด้าวตามกฎหมาย

คนต่างด้าว ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 4 หมายความว่า “บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย” ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ที่ได้ให้นิยามของ “คนต่างด้าว” เอาไว้ว่าหมายถึง “ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย” และคำนิยามในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 ที่ได้ให้นิยามของ “คนต่างด้าว” เอาไว้ว่าหมายถึง “บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย” รวมทั้งคำนิยามในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ.2493 ที่ได้ให้คำนิยามคนต่างด้าวว่าหมายถึง “คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ”

คนต่างด้าวที่ไม่พึงประสงค์จะถูกส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร จำแนกออกเป็น 2 ประเภท
ได้แก่

1. คนต่างด้าวซึ่งเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้วภายหลังปรากฏว่าเป็นบุคคลซึ่งมีพฤติกรรม
อย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 12(7) หรือ (8) หรือเป็นบุคคลตามมาตรา 12(10) หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่
คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 43 วรรคสองหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 44 หรือเป็นผู้ได้รับ
โทษตามมาตรา 63 หรือมาตรา 64 ให้อธิปไตยเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการถ้าคณะกรรมการเห็นว่าควรเพิก
ถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ก็ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งเพิกถอนการอนุญาต
ต่อไป

2. คนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุด
หรือถูกเพิกถอนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรก็ได้

กฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ.2555

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ 18 กรกฎาคม 2555 เล่ม 129 ตอนที่ 65 ก. หน้า 14)

หลักการและเหตุผล

โดยที่มาตรา 9/5 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2555 บัญญัติให้การพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น
เพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จึง
จำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

สาระสำคัญโดยสรุป

1. บทนิยามในกฎกระทรวงนี้

“คำขอ” หมายความว่า คำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

“ผู้ขอ” หมายความว่า ผู้ขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

2. หลักฐานประกอบการยื่นคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

1. รูปถ่ายของผู้ขอ

2. หลักฐานทะเบียนราษฎรของผู้ขอ ได้แก่ ทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติที่กรมการปกครอง
บันทึกไว้ในกลุ่มผู้ที่มีเชื้อสายไทย และบัตรประจำตัวที่ระบุว่าผู้นั้นมีเชื้อสายไทย และในกรณีที่มีญาติ
สืบสายโลหิตหรือร่วมวงศ์ตระกูลกับผู้ขอซึ่งมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย ให้ยื่นหลักฐาน
ทะเบียนราษฎรของบุคคลดังกล่าว ในกรณีที่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรอื่นของผู้ขอหรือญาติสืบสายโลหิต
หรือร่วมวงศ์ตระกูลกับผู้ขอดังกล่าว เช่น สูติบัตรหรือหนังสือรับรองการเกิดหรือหนังสือรับรองสถานที่เกิด
มรณบัตร หรือหนังสือรับรองการตาย บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นที่ทางราชการออกให้
ซึ่งมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชน ให้ยื่นมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

โดยในกรณีที่มีการบันทึกทะเบียนประวัติของผู้ที่ประสงค์จะขอรับการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นไว้ในกลุ่มอื่นที่มีชื่อกลุ่มผู้ที่มีเชื้อสายไทย หากผู้นั้นเห็นว่าเป็นการบันทึกโดยผิดพลาด ให้ผู้นั้นยื่นคำร้องขอแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรก่อนมาขึ้นคำขอตามกฎกระทรวงนี้

3. หลักฐานแสดงฝั่งเครือญาติของผู้ขอกับครอบครัวที่มีสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้รับการรับรองจากเครือญาติในครอบครัวที่มีสัญชาติไทยหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งมีสัญชาติไทยจำนวน 2 คน หรือถ้ามีหลักฐานการตรวจสอบพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอซึ่งพิสูจน์ว่าผู้ขอเป็นญาติร่วมสายโลหิตกับผู้มีสัญชาติไทยให้ยื่นมาพร้อมกับคำขอด้วย

4. หลักฐานรับรองคุณสมบัติผู้ขอเกี่ยวกับความจงรักภักดีในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย และความประพฤติดี เช่น หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษาประกาศนียบัตรหรือประกาศเกียรติคุณที่ออกโดยส่วนราชการ หนังสือรับรองซึ่งออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่หรือปฏิบัติงานในท้องที่ที่ผู้ขอมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่

5. หนังสือรับรองว่าตนเองมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น โดยมีบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งมีสัญชาติไทยจำนวน 2 คนรับรอง

ทั้งนี้ ผู้ขอมีสิทธิอ้างวัตถุประสงค์ หรือหนังสือรับรองของสถาบันหรือองค์กรวิชาการทางด้านกฎหมายสัญชาติ สถานะบุคคล สังคมวิทยา มานุษยวิทยา หรือชาติพันธุ์ ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นก็ได้ ส่วนในกรณีผู้ขอเป็นบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือเป็นคนไร้ความสามารถ ให้บิดาหรือมารดา ผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้อุปการะ หรือผู้ปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เป็นผู้ยื่นคำขอแทนได้

3. วิธีการในการยื่นคำขอเพื่อพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

1. ถ้าผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ณ ที่ทำการสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

2. ถ้าผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่ผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติ

4. การตรวจรับคำขอ

หากคำขอและหลักฐานประกอบคำขอถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอต่อการพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการส่งคำขอต่ออธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องต่อไป

แต่หากคำขอหรือหลักฐานประกอบคำขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าหลักฐานประกอบคำขอไม่เพียงพอต่อการพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น อาจสอบสวนพยานบุคคลที่

เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ได้แก่ ผู้ยื่นคำขอและบุคคลอื่นที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สถานะบุคคลและจุดเกาะเกี่ยวที่สามารถพิสูจน์การเป็นผู้มีเชื้อสายไทยของผู้ขอ หรือเรียกหลักฐานเพิ่มเติมโดยแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอโดยกำหนดให้ดำเนินการแก้ไขหรือส่งหลักฐานเพิ่มเติมหรือให้พยานบุคคลมาให้ด้วยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง โดยการเรียกหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลนั้น จะต้องคำนึงถึงความมั่นคงของราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชน รวมถึงปัจจัยแวดล้อมและความเป็นไปได้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ขอประกอบกันด้วย

5. การตรวจสอบและพิจารณาคำขอของอธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งคำขอพร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งผลการสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในกรณีที่มีการสอบสวนให้แก่อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของคำขอและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

2. ส่งคำขอและหลักฐานทั้งหมด รวมทั้งความเห็นของอธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

ในการประชุมคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น คณะกรรมการฯ จะเรียกหลักฐานหรือสอบสวนพยานบุคคลเพิ่มเติมก็ได้

6. มติของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น

1. เมื่อคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น มีมติว่าผู้ขอรายใดเป็นคนไทยพลัดถิ่น ให้อธิบดีกรมการปกครองออกหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้แก่ผู้นั้นภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้มีการจัดทำและรับรองรายงานการประชุมของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว

2. กรณีคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นพิจารณาเห็นว่าผู้ขอรายใดมิใช่คนไทยพลัดถิ่น ให้อธิบดีกรมการปกครองแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้มีการจัดทำและรับรองรายงานการประชุมของคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ การจัดทำและรับรองรายงานการประชุมต้องไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมีมติ โดยให้ระบุเหตุผลข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและข้อกฎหมาย รวมทั้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในหนังสือแจ้งด้วย

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันจะบัญญัติรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลตลอดจนบัญญัติให้ การใช้อำนาจ โดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็เป็นการรับรองคุ้มครองเฉพาะแก่คนสัญชาติไทยเท่านั้น ดังนั้นสิทธิเสรีภาพของบุคคลต่างด้าวในกรณีที่มีได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นไปตามสนธิสัญญาหรือกฎหมายอื่น กล่าวโดย

สรุปสิทธิมนุษยชนของคนต่างด้าวยังคงได้รับความคุ้มครอง แต่สิทธิพลเมืองในฐานะประชากรของรัฐนั้น ไม่อาจมีได้เพราะรัฐธรรมนูญสงวนไว้สำหรับผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้น

สำหรับคนไทยพลัดถิ่นแม้ว่าจะได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว หรือเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งโดยมีวิถีชีวิตเป็นคนไทยแต่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือเอกสารใดๆ แสดงว่าเป็นคนไทย หรือไม่เคยแสดงตัวเข้ารับการสำรวจเมื่อทางการไทยให้มีการสำรวจคนไทยพลัดถิ่นหรือประเภทที่ตกสำรวจเพื่อให้ได้รับสัญชาติไทย และอีกทั้งแม้ว่ากฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ.2555 จะเปิดโอกาสให้มีการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อการได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดก็ตาม トラบใดที่คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นยังไม่มีความเห็นว่า ผู้นั้นเป็นคนไทยพลัดถิ่น หรือในกรณีที่คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมีความเห็นว่า ผู้นั้นมิใช่คนไทยพลัดถิ่น ก็เท่ากับว่าผู้นั้นยังมิได้รับสัญชาติไทย สถานะทางกฎหมายของคนไทยพลัดถิ่นเหล่านั้น คือ “คนต่างด้าว” ตามความหมายที่นิยามไว้ในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวซึ่งหมายความว่า “บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย” และไม่อาจมีสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเช่นเดียวกับชนชาวไทย ในการประกอบอาชีพทางธุรกิจจะต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยถูกจำกัดอาชีพและวิธีการบางประเภท หากเป็นกรณีทำงานบางประเภทก็จะต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว หากทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตย่อมมีความผิดตามกฎหมาย เมื่อคนไทยพลัดถิ่นมีสถานภาพทางกฎหมายเป็น “คนต่างด้าว” การเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตและหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตจึงเรียกว่าเป็นการหลบหนีเข้าเมืองต้องถูกจับกุมดำเนินคดี ผลที่สุดต้องถูกผลักดันออกไปนอกราชอาณาจักรตามกฎหมาย โดยอาจต้องถูกส่งกลับตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรืออาจถูกเนรเทศตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศได้ ในกรณีที่ถูกส่งกลับหรือเนรเทศเนื่องจากประเทศไทยไม่ยอมรับคนไทยพลัดถิ่นเป็นพลเมืองไทย และในขณะเดียวกันหากประเทศพม่าก็ไม่ยอมรับว่าคนเหล่านั้นเป็นพลเมืองพม่า คนไทยพลัดถิ่นที่ถูกผลักดันออกไปหรือเนรเทศก็ย่อมจะถูกผลักดันกลับออกมาอีกตามกฎหมายของประเทศพม่า ปัญหาเหล่านี้จึงต้องเกิดขึ้นอย่างวนเวียนซ้ำๆ กันไปมาไม่มีที่สิ้นสุด

ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโอกาสที่ประเทศไทยจะต้องเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเวลาอันใกล้นี้ ในสายตาของอารยประเทศยอมรับว่าสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นมูลฐานหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชนย่อมได้รับความคุ้มครอง

กฎหมายว่าด้วยสัญชาติเป็นกฎหมายมหาชนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ การได้มาซึ่งสัญชาติไทยของคนไทยพลัดถิ่นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงโดยเป็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของตัวบุคคล วิธีการปฏิบัติ กำหนดเวลา รวมทั้งพยานหลักฐานประกอบคำขอของคนไทยพลัดถิ่นเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติไทยซึ่งคนไทยผู้มีสัญชาติไทยมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่

ด้วย หากไม่แพร่หลายให้รับรู้รับทราบอย่างทั่วถึงก็อาจยังมีผู้คัดค้านคำขอการมีสัญชาติไทยและถูกดำเนินคดีในกรณีเข้ามาในราชอาณาจักรหรือและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ตลอดจนถูกส่งกลับหรือเนรเทศอยู่อีก ประกอบกับประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ย่อมมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังนั้นจึงควรที่จะได้มีการเผยแพร่และสร้างความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าวคู่ขนานไปกับการเผยแพร่กฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองการเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ.2555 ให้คนไทยพลัดถิ่น ตลอดจนบุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะพยานบุคคลและเป็นผู้รับรองในการขอพิสูจน์การเป็นคนไทยพลัดถิ่นอันจะได้มาซึ่งสัญชาติไทยได้รับทราบอย่างทั่วถึง นอกจากนี้การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐให้ยึดถือปฏิบัติอย่างถูกต้องย่อมจะเป็นผลดีอันพึงประสงค์ด้วย

รัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่พิจารณาคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงของราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชน รวมถึงปัจจัยแวดล้อมและความเป็นไปได้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในกรณีดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่คนไทยพลัดถิ่นรับรองว่าตนเองมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น โดยมีบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยจำนวนสองคนรับรองนั้นเป็นเพียงพยานบุคคลอาจยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอ เพราะปัจจุบันก็ยังปรากฏว่ามีการปลอมแปลงบัตรประชาชนให้แก่คนไร้สัญชาติด้วยวิธีการต่างๆ จนทำให้มีการยกเลิกบัตรประชาชนของชาวไทยภูเขาเป็นจำนวนมากราย หากมีพยานหลักฐานอื่นๆ ประกอบรวมทั้งได้ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับท้องถิ่นเพื่อทราบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวเพิ่มเติมนอกเหนือจากการรับรองโดยผู้มีสัญชาติไทยดังกล่าวแล้วก็จะทำให้ขจัดปัญหาบุคคลที่ถือสองสัญชาติอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงลงไปได้

หลักความได้สัดส่วนระหว่างความมั่นคงของราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งในข้อเท็จจริงเดียวกันแต่หน่วยงานและพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ละคนอาจใช้ดุลพินิจที่แตกต่างกัน เพื่อให้การใช้ดุลพินิจตามหลักความได้สัดส่วนระหว่างความมั่นคงของราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีความเหมาะสมหรือแตกต่างกันอย่างน้อยที่สุด หากหน่วยงานระดับสูงที่รับผิดชอบได้มีคำชี้แจงแนวทางปฏิบัติและตัวอย่างเกี่ยวกับหลักความได้สัดส่วนดังกล่าวก็จะเป็นการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และแก้ปัญหาข้อขัดข้องอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ได้

สำหรับการพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ได้แก่การพิสูจน์สัญชาติด้วยการตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA) เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญควรกระทำโดยหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบและไม่สมควรสร้างภาระด้านค่าใช้จ่ายแก่คนไทยพลัดถิ่นในการรับตรวจพิสูจน์เกินสมควร

กรณีไม่ว่าคนไทยพลัดถิ่นจะได้ยื่นคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นหรือไม่ก็ตาม หรือแม้แต่กรณีคนไทยพลัดถิ่นได้ยื่นคำขอพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่นไปแล้ว แต่คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นยังไม่มิตัดว่า ผู้นั้นเป็นคนไทยพลัดถิ่น หรือในกรณีที่คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมิตัดว่า ผู้นั้นมิใช่คนไทยพลัดถิ่นทั้งสองกรณีก็เท่ากับว่าผู้นั้นยังมีได้รับสัญชาติไทย สถานภาพทางกฎหมายคือคนต่างด้าวและอาจถูกดำเนินคดีฐานเข้ามาในราชอาณาจักรและหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาตได้ คนไทยพลัดถิ่นเหล่านั้นก็สมควรได้รับการดูแลช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนตลอดจนนักวิจัย นักวิชาการทางด้านกฎหมายสัญชาติหรือสถานะบุคคลด้านสังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยา ด้านประวัติศาสตร์หรือกลุ่มชาติพันธุ์ และผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนตามควรแก่กรณี

บทสรุป

“สิทธิมนุษยชน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นมูลฐานหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชนย่อมได้รับความคุ้มครอง

“คนไทยพลัดถิ่น” เป็นกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเช่นเดียวกับคนไทย แต่เป็น “คนไร้สัญชาติ” อันเนื่องมาจากการกำหนดเขตแดนระหว่าง ไทย-พม่า บางส่วนคงอาศัยอยู่ในพม่าบางส่วนอพยพกลับเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยและดำรงชีวิตเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป คราบไคที่คนไทยพลัดถิ่นเหล่านี้ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย สถานะทางกฎหมายก็คือ “คนต่างด้าว” ซึ่งไม่มีสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองดังเช่นชนชาวไทย เพราะผู้ทรงสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยคือ “คนสัญชาติไทย” เท่านั้น ดังนั้นการเข้ามาและหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาต จึงมิชอบด้วยกฎหมายภายหลังถูกดำเนินคดีแล้วอาจถูกผลักดันออกนอกราชอาณาจักรส่งตัวกลับหรือถูกเนรเทศและอาจถูกพม่าผลักดันออกนอกประเทศเนื่องจากเห็นว่ามีใช้พลเมืองพม่า เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ที่แก้ไขแล้ว จึงกำหนดให้มีการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อให้คนไทยพลัดถิ่นได้สัญชาติไทยโดยมีสาระสำคัญคือ 1.เป็นผู้มีเชื้อสายไทย 2.ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่น โดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีต 3.ปัจจุบันมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น 4.ได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย 5.ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด 6.หรือเป็นผู้ซึ่งมีลักษณะอื่นทำนองเดียวกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต่อมาได้มีกฎกระทรวงการพิสูจน์และการรับรองการเป็นคนไทยพลัดถิ่น พ.ศ.2555 กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิสูจน์และการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคล วิธีการปฏิบัติ กำหนดเวลา รวมทั้งพยานหลักฐานประกอบคำขอของคนไทยพลัดถิ่นรวมถึงคนไทยผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องไว้หลายประการ หากมีการเผยแพร่สร้างความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญดังกล่าวแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐให้ถือปฏิบัติอย่างก่อให้เกิดผลดีอันพึงประสงค์ ทั้งจะต้องมีแนวทางชี้แนะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหลักความได้สัดส่วนระหว่างความมั่นคงของราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนเพื่อเป็นการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่และแก้ปัญหาข้อบกพร่องอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สำหรับการพิสูจน์สัญชาติด้วยการตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA) ซึ่งเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญควรกระทำโดยหน่วยงานของรัฐและไม่ควรสร้างภาระด้านค่าใช้จ่ายแก่คนไทยพลัดถิ่นเกินสมควร ในกรณีคนไทยพลัดถิ่นถูกดำเนินคดีฐานเข้ามาในราชอาณาจักรและหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาตซึ่งเป็นคนที่มีลักษณะพิเศษต่างไปจากการกระทำผิดของคนต่างด้าวอื่นๆ สมควรที่จะได้รับความดูแลช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน นักสิทธิมนุษยชนตลอดจนนักวิจัย นักวิชาการทางด้านกฎหมายสัญชาติหรือสถานะบุคคลด้านสังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยาด้านประวัติศาสตร์หรือกลุ่มชาติพันธุ์ และผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนตามควรแก่กรณี